

Excessivament

En certes construccions, especialment frases negatives, el terme quantitatiu *massa* ha esdevingut avui un sinònim de *gaire*. Frases com *No hi pensa massa*, *No té massa paciència* o *No sé si n'està massa convençut* són efectivament usades amb el mateix valor que *No hi pensen gaire*, *No té gaire paciència* i *No sé si n'està gaire convençut*. Fins a quin punt és licit aquest ús de *massa* és difícil de dir, que es pot potser justificar pel desenvolupament de dues idees anàlogues que arriben a coincidir. (Algun cop hem insinuat la possibilitat que en casos com *No és massa intel·ligent* o *No és massa honrat*, l'ús de *massa* fos, inicialment, irònic, car altrament aquestes frases poden semblar una mica absurdes). Si, però, que hom pot fàcilment convenir que no és gens aconsellable d'afavorir aquest ús, que comporta sovint la pèrdua d'una distinció i emmena a la desaparició de *gaire*. Cal notar que l'ús de *massa* en lloc de *gaire* no és encara possible —volem dir en el llenguatge actual— en construccions com *Que ha plogut gaire?* o *Que hi teniu gaire interès?*, però qui sap si, com a conseqüència d'una evolució ja iniciada, no acabarem dient *Que guanyeu massa?* amb el mateix

valor que *Que guanyeu gaire?*

Com en el cas de molts altres termes adverbials, amb el mateix significat que *massa* s'ha format un adverbi de manera en *ment* (sobre la forma femenina d'un adjectiu, és clar). El que equival a *massa* és *excessivament*. Tant podem dir *Es massa fàcil* com *Es excessivament fàcil*, *Parles massa* com *Parles excessivament*. I, àdhuc en els casos en què el terme més adequat fóra *gaire*, trobem també sovint usat *excessivament* en lloc de *massa* (o si es vol, doncs, dit altrament, en lloc de *gaire*): *No se'n preocupen excessivament*, *No són excessivament interessants*. I, encara, aquest ús quantitatiu —merament quantitatiu— de l'adverbi *excessivament* s'ha fet extensiu a l'adjectiu originari *excessiu*, en frases com *No hi havia excessives faltes* o *No en queden excessius exemplars*, en què trobem, per tant, *excessiu* amb el mateix valor que *gaire* adjectiu. Podem parlar, aquí, d'un ús abusiu? Creiem honestament que sí. Ens sembla perfectament admissible de dir *No eren excessivament cars*, perquè hi ha coses que són, efectivament, cares en excés, però més aviat rebutjaríem *No eren excessivament interessants*, perquè ens costa més d'entendre que una cosa tingui un excés d'interès.

Albert Jané